

Mgr. Michaela Mědílková: České menšinové školy na Žamberecku 1904-1938

Bakalářská práce. Ústav historických věd Filosofické fakulty University Pardubice, Pardubice 2010.

Oponentský posudek

Předkládaná práce Mgr. Mědílkové pojednává o problematice českých menšinových škol na území bývalého politického okresu Žamberk. Autorka tak rozšiřuje svoje dosavadní bádání o aktivitách českých menšin v národnostně smíšených oblastech Českých zemí.

Vybrané téma se doposud nedočkalo komplexního zpracování. Mgr. Mědílková zde podává zajímavý přehled českých menšinových škol ve vymezené oblasti na základě studia archivního materiálu. Absenci kronik u některých škol nahrazuje studiem fondů Národní jednoty severočeské a Ústřední matice školské. Výběr literatury zohledňující obecný rámec československých dějin, jakožto i tematiku česko-německých vztahů, je dostačující. Pro přesnější zhodnocení česko-německých vztahů na sledovaném území by však bylo třeba prostudovat širší pole informačních zdrojů. Kroniky českých menšinových škol či jejich pamětní knihy, stejně jako menšinový tisk

(v tomto případě Naše menšiny, Naše hranice) nemají pro pochopení národnostní situace v daných lokalitách valného významu, nejsou-li vyváženy prameny německými. Negativní reflexe nad zakládáním českých menšinových škol optikou vzpomínkové knihy německy smýšlející autorky je v tomto ohledu nepříliš vhodně podložena. Tento aspekt se mírně odchyluje od předem vytyčeného záměru, dojít k co nejobektivnějším závěrům v rovině vztahů mezi Čechy a Němci. Pokud se německé zdroje o existenci českých menšinových škol zmiňují jen sporadicky, je třeba to uvést.

Práce je strukturovaná a přehledná, je opatřena propracovanou anglickou anotací, v úvodu se objevuje vymezení cílů a důkladné zhodnocení literatury. Kapitoly jsou řazeny chronologicky. Patříčný důraz je kladen nejen otázkám rozvoje československého školství v letech 1918-1938 (včetně nezbytných odkazů na legislativu), ale i významné úloze Ústřední matice školské (ÚMŠ) a Národní jednoty severočeské (NJS), zejména v souvislosti se zakládáním menšinových škol v posledních dekádách existence habsburské monarchie.

Autorka zpracovala velké množství pramenného materiálu. Text nabízí na několika místech příležitost k hlubšímu zamyšlení. Rozhodnutí sudetoněmecké politiky nepřijmout od prezidenta Masaryka nabízené ministerské křeslo bezprostředně po vzniku ČSR, se jeví jako opodstatněné. V březnu 1919 byla ještě pařížská mírová jednání v plném proudu. Opačný názor zasluhuje větší argumentační podporu (s. 10). Kapitoly vztahující se k jednotlivým školám či jejich expoziturám jsou v zásadě v pořádku. Po obsahové stránce jsou ovlivněny jistou fádností samotných školních kronik, kde převažuje evidence žáků, pořádání školních výletů, besídek apod. To má dopad i na některé pasáže samotné práce. V kapitole o České obecné škole v Těchoníně se objevuje výčet evidence žáků pro jednotlivé školní roky (s. 17), za nímž následuje tabulka s úplně totožnou informací (s. 18). Okolnost vyloučení německých žáků z dané školy není více rozvedena.

Ojedinele se v těchto statistikách nabízí prostor pro hlubší analýzu poklesu či nárůstu žáků, jako je tomu na příkladě České obecné školy v Bartošovicích v Orlických horách, kde ve školním roce 1935/1936 zaznamenali rapidní pokles žactva (nejenom německé národnosti). Byl-li

pokles zapříčiněn „úsilím Němců o zmenšení počtu dětí na české škole, jejíž odstranění bylo jejich přáním“ (s. 54), co bylo důvodem úbytku českých žáků?

Formální náležitosti práce jsou v pořádku, v závěrečném seznamu pramenů není nutné citovat název jednoho archivního fondu vícekrát. Jen zřídka se objevují nepřesnosti v písemném projevu. V celkovém hodnocení je třeba na prvním místě vyzdvihnout rozsah probádaných pramenů.

Bakalářská práce Mgr. Mědílkové v zásadě splňuje vytčený cíl. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

31. července 2010